

— Κύπταξε, ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα; δεικνύουσα
διὰ τῆς χειρὸς τὸν Θησέα ἔσφρόμενον τοῦ κοιτῶ-
νος τῆς Ἀλκυόνης.

Μετὰ μικρὸν ὁ ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ πρῶτον μὲν
ὁ Γύρηττὸς ὄπτερον δε τὸ θάλασσα καὶ ἡ πόλις ἐ-
φωτίσθησαν, τότε ἡ Φαίδρα ἀνατίνασσα τὰς χεῖ-
ρας πρὸς τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας,

— Ω ἥλιε, ἀνέχραζε, σὺ εἶδες τὴν Ὑδρίην, σὺ ἀκού-
σον καὶ τὸν ὄρκον μου! Οὐμώνῳ ὅτι σήμερον οὐ
τίναι ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς Ἀλκυόνης, καὶ ὅτι
αὔριον οἱ δύτεροι τῆς θάλασσήσιν ὑπὸ τοῦ θαυά-
του! Λν τοῦτο δὲν γείνῃ, τιμώρησόν με διὰ τὴν ἐπι-
ορίαν μου καὶ στείλε με ἀντ' ἐκείνης εἰς τὸν ὕδην!

— Θύγατερ, εἶπε τότε ἡ τροφός, τρομακτικοὶ
εἶναι οἱ λόγοι σου, διότι ἡ ἐκδίκησις εἴναι μὲν ἡ
δονικὴ ἀλλὰ καὶ πολλῶν κινδύνων ἔμπλεος, καὶ
πολλάκις ὁ σπαῦδων νὰ ἀπωλέσῃ τὸν ἔχθρόν του,
ἀπώλεσεν αὐτὸς ἔκατόν φρουριώτερον εἴναι ν'
ἀναμένη ἐν ὑπομονῇ ἀρμοδίᾳ περίστασιν, ὥστε
νὰ τὸν βλάψῃ ἀνευ ἴδιας ζημίας.

— Όμιλεις, ἀπεκρίθη ἡ Φαίδρα, ὡς δούλη μὴ
τολμᾶσσα νὰ ἀποδείξῃ φυνερὰ τὸ πρός τὸν κύριον
αὐτῆς μίσος, καὶ στήνουσα κατ' αὐτοῦ παγίδας
ἐν τῷ κρυπτῷ· ἐγὼ δύμας εἴμαι βασίλισσα καὶ θὰ
κτυπήσω ἀφόβως τὴν Ἀλκυόνα. Ἐλύθε, ἔφθασεν ἡ
ώρα ν' ἀποσυρθῇ. Σὺ δὲ ἥλιε ἐπίσπευσον εἰς δυνα-
τὸν τὸν δρόμον σου καὶ βράχυνον τὰς ὄρας τῆς
Ζωῆς τῆς μιστητῆς γυναικός!

Ταῦτα εἰπούσα κατέλθε μετὰ τῆς γραίας τρο-
φοῦ ἀπὸ τοῦ δώματος καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶ-
νά της. Ἐκεὶ δὲ κλεισθεῖσα, ἤρχεισε νὰ ἐξυφάνη
καταχθόνια σχέδια καὶ νὰ μελετᾷ τίνι τρόπῳ νὰ
ἐκδικηθῇ ἀσφαλέστερον τὴν ἀντίζηλόν της. Δεν
ήτο πλέον ἡ Φαίδρα ἐκείνη, ἡτις ἄλλοτε ἐγοήτευ-
σε τὸν Θησέα διὰ τοῦ ἀπατηλοῦ μειδιάματός της
καὶ ἐδεύσμευσε τὴν καρδίαν του ἐπιτηδευομένην παι-
δικὴν ἀθωτητα κατὰ τοὺς τρόπους καὶ τὴν δμ-
λίκιν! Οἱ καιροὶ ἥλλαξαν! τὸ προσωπεῖον κατέπε-
σεν ἀρ' ἔχουτον καὶ ἡ Φαίδρα ἐφάνη ὅποια τιθόντι
ἥτο· γυνὴ ἀλαζών καὶ γαιρέκανος, γυνὴ σκληρὰ
καὶ αἷμογχρής δι' αἵματος θέλουσα νὰ ἐκπλύνῃ καὶ
τὴν ἐλαχίστην πρὸς αὐτὴν προσβολὴν.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐτόμερον φυ. I. I. d. i. o. r.)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Η γραφικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
(Συνέχεια τοῦ φυλλάδ. 10.)

Εἶναι ἀληθές ὅτι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντι-
πάτρου, αἱ Ἀθήναι: ἔλαχον ἄνεσιν ἐπὶ τινα χρόνον.

Οἱ Πολυσπέρχων, πρὸς δὲν εἶχεν ἀφήσει τὴν ἀντι-
βασιλείαν, καὶ Κάσσανδρος, ὁ υἱός του, πρὸς δὲν
εἶχεν ἀφήσει τὸ κράτος του, ἥλθον εἰς διενέξεις,
καὶ μάλιστα προέβησαν ἔτι περισσότερον ὁ Πο-
λυσπέρχων, θέλων νὰ προσκτήσῃ εἰς ἔκατὸν φίλους
τοὺς Ἀθηναίους, ἐξέδωκε διάταγμα ἀκυροῦν
τὰς διαταγὰς τοῦ ἀντιπάτρου καὶ ἀποδίδον αὐ-
τοῖς τὴν ἐλευθερίαν· τούτου ἔνεκα ἀφωτιώθησαν
εἰς αὐτὸν ἐξ ὀλοκλήρου. Διστυχῶς δύμας τὸ ὄνει-
ρον τοῦτο δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Οἱ Κάσσανδρος
ἐγίγνησε τὸν Πολυσπέρχοντα καὶ τὸν υἱόν του ἀλέ-
ζανδρον· ὁ δὲ τοποτορητὴ αὐτοῦ Νικάνωρ, πει-
ρθεὶς εἰς Ἀθήνας, ἔθεσεν ἐκ νέου φρουρὰν εἰς τὸν
λιμένα τοῦ Παιραιῶς καὶ εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς
Μουνυχίας, κατέστησε δὲ διοικητὴν τῆς πόλεως
Δημήτριον τὸν Φαληρέα, ἔλκοντα τὸ γένος ἀπὸ
τοῦ Κόγωνος.

Ἄπας ὁ χρόνος καθ' δὲν ἐκυβέρνησεν ὁ Δημήτριος
μπῆρε τὸ χρόνος ἐκεγειρίας, διὸ εὐγνωμονοῦσαι αἱ
Ἀθηναὶ ἀνίδρυσαν αὐτῷ, ἐπὶ ἐν ἔτος, ἐκατὸν ἑκά-
κοντα χαλκίνους ἀνδριάντας, μεταξὺ τῶν δροίων
ἡσχαν καὶ τινες ἔφιπποι καὶ ἄλλοι ἐφ' ἄρματος.

'Αλλ' ὁ κυριεύων τὰς πόλεις, ἀφοῦ ἐκυρίευσε
τὴν Ρόδον, ἐκυρίευσε καὶ τὰς Ἀθήνας· ὁ Κάσσαν-
δρος ἡττήθη ὑπὸ Δημήτριου τοῦ Πολιορκητοῦ,
καὶ κατεκτήθη ἡ Μακεδονία, Δημήτριος δὲ ὁ Φαλη-
ρεὺς ἔφυγεν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐπορεύθη αἰτῶν
ἄσυλον παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ· ἀλλὰ μόλις κατέλι-
πε τὴν πόλιν, ἤτις τὴν προτεραίαν ἐλάττευεν αὐ-
τὸν ὡς σωτῆρα, ὁ λαὸς ἐξῆλεψε τὸ ὄνομά του
ἀφ' ὅλων τῶν δημοσίων μνημείων, κατέρριψε καὶ
ἐχώνευσεν ἀπάσις τὰς εἰκόνας του, καὶ, πρὸς
πλειοτέραν ἔτι περιφρόνησεν, ἀπεφάσισεν νὰ στή-
σωσι χρυσοῦς ἀνδριάντας εἰς τὸν πολιορκητὴν Δη-
μήτριον, ἀντὶ τῶν δρειχαλκίνων, οὓς εἶχον στή-
σει εἰς τὸν Φαληρέα. Η τέχνη εἶχε πλεῖστον ἐκ-
πέσει, ὡς ἔκαστος ἐγνοεῖ, ἀφοῦ δὲ ἀνδριάκες ἐτίματο
οὐχὶ ἀναλόγως τῆς τέχνης, ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ
μετάλλου ἐξ οὐ κατεσκευάστο.

Η τόσω πρόθυμος μεταστροφὴ δὲν ἐφάγη εἰλι-
κρινής εἰς τὸν Πολιορκητὴν Δημήτριον, διατις τὸν
ἐνθουσιασμὸν τοῦτον ἐθεώρησεν ὡς δειλίχην, διὸ
προσεφέρθη εἰς τὸν ἀπογόνον τοῦ Μιλτιάδου,
τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Φωκίωνος, ὡς ἔξιζον
νὰ φερθῇ πρὸς αὐτούς· οὕτω, φονευθέντος τοῦ Ἀγ-
τιγόνου εἰς τὴν ἐν ὑψούντι μάχην, ἐπανέστησεν
κατὰ τοῦ Δημήτριου. Διστυχῶς δὲ Δημήτριος, εἰ καὶ
ἡττημένος, ἥτο δύμας εἰσέτι ἐπίφορος· εἶχον πι-
στεύσει δὲις ὁ κυριεύων τὰς πόλεις ἐφονεύθη, ἐνῷ

εῖχε πληγωθῆ μόνον, καὶ εἶχε πληγωθῆ κακιοίως ἐν τῇ ισχύi του, ἀλλ' ὡς λέων οὗ ἡ ἀγωνία εἰναι μακρὰ καὶ φοβερά.

Ἀπωλέσας τὸν Ἀσίαν ὁ Δημήτριος, ἐπανῆλθε κατὰ τὴς Εὐρώπης, ἐκυρίευσε καὶ ἀπώλεσεν ἐπαργίας ὡς εἴχεν ἀπωλέσει καὶ κυριεύει πόλεις, ἐγένετο ἐπὶ τινας στιγμὰς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, καὶ, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἀπεδίωξε Λαζάρον, τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ἀθηναϊκῆς ἀποστασίας, ὃς κύρωσε δὲ τὸ μουσεῖον καὶ ἔθεσεν ἐν αὐτῷ φρουράν.

Τότε ἐσήμαχεν ἡ τελευταία στιγμὴ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρχεν ἡ βασιλίς τῆς Ἑλλάδος. Πᾶν ὅ, τι τῇ ἀπέμενε μέγα, πᾶν ὅ, τι καλὸν ἤρχαντο. Αετοὶ εἴτε κύκνοι, τὰ πάντα ἐπετάσθησαν καὶ ἀπῆλθον ζητοῦντα καθαρώτερον εἴτε γλυκύτερον ἀέρα. Οἱ εἰς ἐπορεύθη ζητῶν ἄσυλον παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ, ἔτερος παρὰ τῷ Σελεύκῳ καὶ οὗτος μὲν κατέφυγεν εἰς Σικελίαν, ἐκεῖνος δὲ εἰς Πέργαμον.

Μ' ὅλα ταῦτα γηραιοὶ τινες Ἑλλήνες ἐναπομενεῖντες ἐλάλουν πρὸς τὰ τέκνα τῶν περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μαραθῶνος, τῆς Σαλαμίνος καὶ τῶν Πλαταιῶν, καὶ εἰς τὴν φωνὴν τῶν τέσσαρες πόλεις, μόλις ἀναφερόμεναι ἐν τῇ ιστορίᾳ, αἱ Φαραὶ, ἡ Τρίταια, αἱ Πάτραι καὶ ἡ Δύμη, ἐσχημάτισκη σύνδεσμόν τινα. Οὐδεὶς ἐπρόσεξε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν συμμαχίαν ταῦτην, τόσω ἐφάνη ἀναξία λόγου. Καὶ δημος ἀκολούθως ὀγομάσθη αὐτῇ Ἀχαιὴν Συμμαχίαν. Τῷ δοντὶ, ἀμα ἐφάνη κέντρον τι ἐνώσεως, ἀπασπαί αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος συνηνώθησαν πρὸς κοινόν τινα σκοπόν. Οἱ Ἀρατοὶ καὶ διοικούμηνοι, οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων, ὡς μετὰ ταῦτα ὁ Βροῦτος, καὶ διοικούμηνοι οἱ τελευταῖοι τῶν Ρωμαίων, ἐτέμησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν συμπατριωτῶν τῶν. Ή Ἑλλὰς ἀνέπνευσεν ἐπὶ τινας στιγμὰς ἐν τῇ ἐλπίδι τῆς ἀναγεννήσεως της, καὶ τότε ἀνεφάνη ὁ Μέγανδρος, ὁ Επίκουρος, ὁ Ζήνων καὶ ὁ Εὐκλείδης. Ἀλλ' ἡ ἀρχαία μεταξὺ Αἰτωλῶν καὶ Ἀχαιῶν ζηλοτυπία ἐπέφερε τὸν πόλεμον, καὶ ἡ λύσσα τῶν δύο μερῶν ἐπὶ τοσοῦτον προέβη, ὥστε, ἀφοῦ δὲν ἐδύνατο νὰ προσθέλῃ τοὺς ἄνδρας, ἐπέπιπτε κατὰ τῶν μνημείων καὶ ἀνδριάντων. Οἱ Αἰτωλοὶ εἰσβαλόντες εἰς τινα μακεδονικὴν πόλιν καλουμένην Δῖον, καὶ εὑρόντες αὐτὴν ἔρημον, κατέβιψαν τὰ τείχη της, ἐκρήμνισαν τὰς οἰκίας, ἔκκυρσαν δὲ καὶ συνέτριψαν τοὺς ἀνδριάντας. Τὰ αὐτὰ ἐπρεξαν καὶ κατὰ τοῦ ἐν Δωδώνῃ τῆς Ηπέιρου ναοῦ τοῦ Διὸς, τοῦ ὅποιου δὲν ἔμεινε λίθος ἐπὶ λίθου.

Άλλα καὶ Μακεδόνες καὶ Ἀχαιοὶ δὲν ἔμειναν πολὺ ἐξοπίσω τῶν ἐχθρῶν των. Κυριεύσαντες δὲς τὴν Θέρμην πρωτεύουσαν τῶν Αἰτωλῶν, δὲν ἐφείσθησαν κατὰ πρῶτον εἰμὴ τῶν ναῶν καὶ τῶν εἰς τοὺς θεοὺς ἀνδριάντων, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν φορὰν, τὰ πάντα κατεστράφησαν. Εἰς τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέκυψε καὶ ἡ Πέργαμος ὁ βασιλεὺς Φίλιππος, ἀφοῦ ἐκυρίευσεν αὐτὴν, οὐχὶ μόνον κατηδάφισε τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ προσέτι διέταξε νὰ συντρίψωσι τοὺς λίθους τῶν ναῶν τούτων εἰς μικρὰ τεμάχια, ὅπως μὴ δυνηθῶσι νὰ ἀνοικοδομήσωσιν αὐτούς. Καὶ ἡ Ήλις αὐτὴ, ἥτις μέχρι τοῦδε, ἔνεκα τῶν δημοσίων ἀγάνων της, εἴχε μείνει σεβαστὴ, ἀπώλεσε τὸ προνόμιον της καὶ ἔπαυσε τοῦ νὰ ἔναι ἀσυλον τῶν τεχνῶν.

Μετὰ ταῦτα ἐφθάσεν ἡ σειρὰ τῶν Ἀθηνῶν. Ήσυχοι κατ' ἀρχὰς, καὶ μένουσαι ὑπὸ τὴν προσάσιαν ἡ μᾶλλον ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, εἶχον ἴδει τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τούτου χωρὶς νὰ συμμετάσχωσιν αὐτοῦ ἀλλ' ἀκολούθως ἐπειδὴ ἐγκατέλιπον τὸ κόμμα τῶν Μακεδόνων, ὁ Φίλιππος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν, τὰς ἐκυρίευσεν, ἐπυρπόλησε τὴν Ἀκαδημίαν, ἐλεημάτησε τοὺς ναοὺς καὶ συνέτριψεν ἀπαντα τὰ ἀγάλματα ἀφ' ἑτέρου, οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέδωκαν ψήφισμα, δι' οὗ διετάσσετο ἡ καταστροφὴ, οὐχὶ μόνον τῶν εἰκόνων τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἐκείνων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, οἵουδήποτε ἦσαν γένους, καὶ ἡ καταστροφὴ ἐγένετο ἐπαξία τῆς δικταγῆς.

Ἐγ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀπέθυνσαν δολοφονηθέντες ἡ δηλητηριασθέντες ἡ χήρα τοῦ Κασσάνδρου καὶ οἱ δύω αὐτοῦ μίοι· οὗτοι ἦσαν τὰ τελευταῖα ἐκ τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου οἰκογενείας λείψυνα. Τεσσαράκοντα ἔτη μόλις εἶχον παρέλθει ἀφ' ὅτου δικατητητὴς τῶν Ἰνδιῶν εἴχε θεμελιώσει κράτος μεγαλείτερον ἀφ' ὅσου ὑπῆρχεν ἡ περισκὴ μοναρχία καὶ ἀφ' ὅσου ἔμελλε νὰ ὑπάρξῃ ἡ ρωμαϊκὴ, καὶ ἡδη δὲν ἔμενεν ἔχοντας κανέναν ἐκείνου, δοτις, ὡς εἴπεν εἰς νεώτερος ιστορικὸς, διέβη ἀπὸ τοῦ δρίζοντος μὲ ταχύτητα ἵστην τῆς ἀστραπῆς, μὲ λάμψιν ὅμοιαν τοῦ ἥλιου, καὶ μετὰ τῶν δυστυχημάτων τοῦ κεραυνοῦ.

Άλλ' ἐν τούτοις, τὸ στίφος τοῦτο τῶν καλλιτεχνῶν, τὸ δόποιον, πτονθὲν ἐκ τοῦ κρότου τῶν ἐπιλων καὶ ἐκ τῆς θεωρίας τοῦ αἴματος, εἴχεν ἀναχωρήσει ἀπὸ Ἀθηνῶν, κατέπεσεν εἰς Αἴγυπτον, Ασίαν, Σικελίαν καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ασίαν, ὑπεδέχθησαν δ' αὐτὸ δ Πτολεμαῖος, δ Σέλευκος, δ ίέρων

καὶ ὁ Ἀτταλος, ὡς ἄνδρας παρὰ θεῶν ἀπεσταλμένους ὅπως καθιερώσωσι τὰς κλονίζομένας μοναρχίας αὐτῶν διὰ τῆς σφραγίδος τῆς μεγαλοφύτες των. Οὗτον ῥίψιμεν ἀλληλοδιαδόχως τὸ βλέμμα ἐπὶ ἑκάστου τῶν τεσσάρων τούτων αὐτοκρατοριῶν, καὶ ἴδωμεν τί ἡ τέχνη παρήγαγε κατὰ τὴν τελευταῖν αὐτῆς περίοδον.

Ἄπαντα σχεδὸν τὰ ἀγάλματα, τὰ ὄποια οἱ Ἑλληνες καλλιτέχναι εἰργάσθησαν ἐν Αἴγυπτῳ, εὐκόλως διαγιγνώσκονται, εἴτε ἀρτικα εὑρέθησαν εἴτε μόνα τεμάχια αὐτῶν διεσώθησαν, καθότι, ἀπαντα εἰσὶν ἐκ λιθικῶν λίθων, δηλονότι ἐκ πορφυρίου, βασάλτου εἴτε ἐκ γρανίτου· τὰ ἀγάλματα ταῦτα εἰσὶ σπάνια, ἔνεκα τῆς μεγάλης δυσχερείας τῆς ἀπαντωμένης εἰς τὴν ἔξεργασίαν τῶν λίθων τούτων· ἀπεναντίας, τὰ νομισματόσημα τοῦ Ἀλεξανδροῦ ἀπήλαυν μεγίστης φήμης, ἔνεκα τῆς λεπτότητος τῆς ἔργασίας καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἰδέας, προτιμῶνται δὲ πλείστον ὑπὸ τῶν φιλοτέχνων, ἀπὸ τῶν ἀθηναϊκῶν νομισματοσήμων. Ή γραφικὴ δημιουργία κρύπτεται ἀπὸ τῆς δράσεως ἡμῶν, διότι, μὴ φερουσῶν τῶν γραφῶν ἔκείνων γεγραμμένον τὸν τόπον ἔνθα ἔγραφησαν, τὰ ἔργα τῶν Ἕλλήνων καλλιτεχνῶν τῆς Ἀλεξανδρείας συγχέονται μετὰ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς παραχώμης.

Ο Σέλευκος δὲν ὑπῆρξεν ὀλιγώτερον φιλόδεσμος διὰ τὴν φυγάδα τέχνην, ἀφ' ὃσον Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ, ἀλλ' εἶχε μεταχρέπει τὴν ἔδραν τῆς πρωτεύουσης του εἰς Σελεύκειαν, δηλονότι πολὺ εἰς τὰ ἔνδον τῆς Ἀσίας, δηποτὲ διακόψῃ πάσαν συγκοινωνίαν ἀναμέσον τῆς μητροπόλεως καὶ ἀποικίας· ἐκ τούτων, ἀφ' ὅλων τῶν ἐνδόξων καλλιτεχνῶν, τῶν ἀκμασάντων ἐν τῇ αὐλῇ τῶν πρώτων Σελεύκιδῶν, δὲν γινώσκομεν εἰμὴ, χάρις τῷ Λουκιανῷ, ἔνα μόνον, τὸν ἐκ Ρόδου Ἐρμόκολέχ, διτις ἔξετέλεσε τὸ καλὸν τοῦ Κομβάθου ἄγαλμα. Καθ' ὃσον δ' ἀφορᾷ τὴν γραφικὴν, εἴναι σχεδὸν ἀδύνατον ν' ἀνεύρωμεν τὰ ἔργα αὐτῆς.

Φθάσαντες δημιουργίας εἰς Σικελίαν, οἱ ἔργαστοι οὗτοι, ἡδύναντο νὰ πιστεύωσιν ὅτι οὐδέποτε ἄλλαξαν πατρίδα· ἔκει ἀνεύρισκον κοίνους προγόνους, καὶ ἀδελφοὶ ἦσαν οἱ προσφέροντες κύτοις οἰκογενειακὴν φιλοξενίαν. Ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων χρόνων ὑπὸ τὸν Γέλωνα, τὸν ιέρωνα καὶ ὑπὸ τοὺς δύο Διονυσίους, αἱ Συρακοῦσαι ὑπῆρξαν ἐν Σικελίᾳ ὅ,τι καὶ αἱ Ἀθηναὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ αἱ θύραι τοῦ ναοῦ τῆς Παλλαδοῦ, φιλοτεχνήθεισαι ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, ἥσαν, ὡς λέγει ὁ Κικέρων, ὅ,τι καλλιστον ἐγένετο ποτε εἰς τὸ εἶδος τοῦτο.

Τότε ἔβασίλευεν ὁ Ἀγαθοκλῆς, διτις, ὡς ἔλεγον, εἶχε διατελέσει ἐν τῇ ιερότητί του ἀγγειοπλάστης τούτου ἔνεκα, εἶχε διδαχθῆ τοὺς κανόνας τῆς ἱχνογραφίας καὶ προσεκτήσατο κρίσιν ὁρθὴν περὶ τέχνης. Ἐδέχθη ὅθεν τοὺς καλλιτέχνας μὲ ἀγκάλας ἡνεῳγμένας, διέταξε νὰ ἐκκοπῶσι πλείστα νομισματόσημα, ἅτινα ἔφερον ἐξ ἑνὸς μέρους τὴν κεφαλὴν τῆς Περσεφόνης καὶ ἐκ τοῦ ἑτέρου τὴν Νίκην θέτουσαν κόρυθα ἐπὶ τροπαίου τινός. Κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ἔξετέλεσθη προσέτι Πίνακς ἐνῷ παρίστατο ἵππομαχία τις, ἢν διεύθυνεν αὐτοπροσώπως, ἀναμφιβόλως ἐν τῇ κατὰ τῆς Ἀφρικῆς ἐκστρατείᾳ του, καὶ ἀνέθηκε τὸν πίνακα τοῦτον ἐν τῷ ναῷ τῆς Παλλαδοῦ, διόπου μετὰ ταῦτα εὔρεν αὐτὸν ὁ Μάρκελλος.

Ιέρων δέ διεδέχθη τὸν Ἀγαθοκλέα, διτις καὶ οὗτος ἐξ ἀπλοῦ πολίτου ἀνηγορεύθη βασιλεὺς· οὗτος ὑπῆρξεν ἡγεμὼν μεγαλοπρεπής, μὴ γινώσκων δὲ πῶς νὰ δώσῃ ἐργασίαν εἰς τὸ πλῆθος τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν διατριβόντων ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ, ἔξελέξατο τριακοσίους ἐκ τῶν ἵκανωτέρων καὶ ἀνέθεσεν αὐτοῖς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὠραιότερου πλοίου τοῦ ναυπηγηθέντος ποτε. Μετὰ ἐν ἕτοι τὸ πλοίον ἔπλεεν ἐπὶ τῆς Σικελικῆς θαλάσσης, ἔχον ὅψιν μεγάρου μᾶλλον ἢ πλοίου· εἶχεν ἐφ' ἔκαστης πλευρᾶς εἰκόσι σειράς κωπῶν, περιείχεν ἐντὸς ὑδραγωγεῖα καὶ κήπους, λουτρά καὶ νυούς· ἀλλὰ τὸ ἐντὸς αὐτοῦ ἀριστοτεχνημα ἦν αἴθουσά τις, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς δηποίας παρίστατο διὰ μωσαϊκοῦ ἀπασα καὶ Ἰλιάς.

Οἱ θεοὶ ἀντήμειψαν ἐπαξιώς τὸν Ιέρωνα, διότι ἔζησεν ἐνενόκοντα ἔτη καὶ ἔβασίλευσεν ἐπὶ ἔδομήκοντα ἢ βασιλεία του ἦτον ὁ χρυσοῦς αἰώνων τῆς Σικελίας.

Ο Ἀτταλος ἔβασίλευε τότε εἰς Πέργαμον· εἶχε δὲ συσσωρεύει τοσούτους θηταυροὺς, ὡστε ἔλεγον πλιόνιος ὡς τὸν Ἀτταλον. Οὗτος προσέφερε, διὰ Ἑλληνικὰς γραφάς, τὰς μυθώδεις τιμὰς, ἃς ἀναφέρει ὁ Πλίνιος· ἀλλὰ δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν ὄσων ἐπραττεν ὑπὲρ τῶν καλλιτεχνῶν, τί θὰ ἔδιδε διὰ τὰ ἔργα των. Οὗτος καὶ ὁ Εὐμένης, ὁ οὐδὲς αὐτοῦ, ὑπῆρξεν οἱ θεοὶ τῆς πτωχῆς καὶ ἐκπνεούστης Ἑλλάδος· τούτου ἔνεκα ἡ Σικελών ἰδρυσεν εἰς τὸν Ἀτταλον κολοσσιατὸν ἀνδριάντα, δυνέθεσεν ἐν δημοσίῳ τόπῳ, πλησίον ἔκεινου τοῦ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ πλείσται ἄλλαι πόλεις τῆς Πελοποννήσου τὸ αὐτὸν ἐπράξαν ὑπὲρ τοῦ Εὐμένους.

Οἱ βασιλεῖς οὗτοι εἶχον ἐν τῇ αὐλῇ των, ἐκτὸς

τεσσάρων περιφήμων ἀνθριαντοποιῶν, οἵτινες ἔκαλοῦντο Πυρόμαχος, Ήγών, Στρατόνικος καὶ Ἀντίγονος, πλείστους ζωγράφους, οἵτινες εἶχον ἀναλάβει τὸ ἔργον νῦν γράψωσι τὰς μάχας δις ὁ Ἀτταλος καὶ ὁ Εὔμενης εἶχον κερδῆσαι κατὰ τῶν Γάλλων, ἐν Μυσίᾳ, καὶ προσέτι περίφημόν τινα μωσαῖτήν, Σῶσον καλούμενον, ὅστις ἐξετέλεσε τὸ πολυθρόλητον ἐκεῖνο ἔδρφος, τὸ καλούμενον Ἀσάρωτος οἰκία, καὶ τὴν ἐντὸς φιάλης πίνουσαν περιστεράν.

Προσέτι, ὅπως ἐνθαρρύνωσι τοὺς σοφοὺς καὶ προστατεύσωσι τὰ γράμματα οἱ βασιλεῖς οὗτοι ἰδρυσαν τὴν περίφημον βιβλιοθήκην τῆς Περγάμου, ἡς οἱ Πτολεμαῖοι ἰδρυσαν ἑτέραν ἐραμιλλον ἐγένετο δὲ μετ' οὐ πολὺ τασσοῦτων συμμαντική καὶ πλουσία, (εἰ καὶ οἱ Ἑλλησπόντιοι σοφοί, μὲ τὴν ἀξιέπειαν πρόθετιν τοῦ νῦν περιβάλλωσι κατὰ τοῦτο τοὺς παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ Νείλου συναδέλφους των, εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ ζητρίτον βιβλία ἀπόκρυφα), ὥστε ὁ Πτολεμαῖος, ἐκ ζηλοτυπίας, ἀπηγόρευε τὴν ἐξαγωγὴν τῶν παπύρων ἀλλὰ εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ἀπήντησαν οἱ Περγαμηνοὶ ἐπινοήσαντες τὴν ἐπὶ προπαρεκευσμένων προθείων δερμάτων γραφήν ἐκ τούτου προτίθενται εὑρεσις τῶν μεμβρανῶν.

Μεταξὺ τῶν ὥραιών γραφῶν, δις ἐκτίσατο ὁ Ἀτταλος, ἀναφέρεται πρὸ πάντων ὁ Λέας, ἔργον τοῦ ἀπολλοδόρου καὶ ὁ Ἀσθενής τοῦ Ἀριστείδου: ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμεῖται ὅτι ἡγόρασε τὸν πίνακα τοῦτον ἀντὶ ἐκατὸν ἀττικῶν ταλάντων, δηλαδὴ ἀντὶ δικασίων τεσσαράκοντα χιλιάδων φράγκων.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἦρχισε νῦν φάνεται ἐν τῷ δυτικῷ ὅρίζοντι λαός τις, ὅστις ἦρχισε νῦν ἐμπνέη πρὸς πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἀνατολῆς φόρον τινὰ, ἔνεκα τῆς ἀκρας ταχύτητος μετ' ἡς προήγετο δὲ λαός οὗτος ἦν δρωμαῖς.

ἴδου ἐν δυσὶ λέξεσιν δόπια τις ἦν ἡ ἱστορία τοῦ κατ' ἀρχὰς ἀφανοῦς τούτου λαοῦ, βαδίσαντος ὅμως μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ κόσμου. Τετρακόσια καὶ δύο ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἔδρου τῆς Ολυμπιάδος, καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς δεκαετοῦς κυβερνήσεως τοῦ ἐν Αθήναις ἀρχοντος Χάρωπος, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀλβίων Νουμήτωρ παρεχώρησε τῷ Θώμῳ καὶ Θώμῳ λαφύρῳ τὴν κεύθην ἐν ἡ ἐγεννήθησεν οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ ἐξηλθον ἀπὸ τῆς Ἀλβίς διδηγοῦντες ἔκαστος μίαν ἀποικίαν.

Οὕτοις ἀριγύθησαν εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Παλατίνου ὄρους, τὸ τέρυγχο τοῦ ταξιειδίου των, ἔρις τις

ἡγέρθη ἀναμέσουν τῶν δύο ἀδελφῶν περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τόπου πρὸς θεμελίωσιν τῆς πόλεως των. Οἱ Ἀλβῖοι ἐλάθον μέρος καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου· συνήρθη τότε μάχη καθ' ἣν ὁ Θώμος ἐφονεύθη, ὡς τινες λέγουσιν ὑπὸ τοῦ ἴδιου Θώμιλου. Τρεῖς χιλιάδες ἀνδρες ἐτάχθησαν τότε ὑπὸ τὸν νικητὴν, οὐδόλως συλλογισθέντες ὅτι ὁ νικητὴς οὗτος ἐγένετο ἀδελφοκτόνος.

Ἄφοι δὲ οὐδὲν κώλυμα ἐμπόδιζε τὴν βούλησίν του, προσδιώρισεν ὁ Θώμιλος ἡμέραν τινὰ ὅπως προσφέρῃ τοῖς θεοῖς θυσίαν πρὸς ἔξιλέωσιν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην προσφέρει τὴν θυσίαν του, διέταξεν ἔκαστον νὰ θυσιάσῃ ἐπίσης ἀναλόγως τῶν μέσων του, καὶ ἀνάψας μεγίστην πυράν, διῆλθε πρῶτος ἀναμέσου τῶν φλογῶν ὅπως καθαρισθῇ, καὶ τότε πάντες οἱ λαοὶ ἐπραξαν τὸ αὐτό.

Είτα, συγκαλέσας τὸν λαὸν ἐπὶ τοῦ Παλατίνου ὄρους, ἔξευξεν ὁμοῦ βοῦν καὶ δάμαλιν εἰς τὸ ἄροτρον, καὶ, χράξας ὁ ἴδιος αὐλακα περὶ τὸ ὄρος, εἶπεν «Ἐνταῦθι θέλουσι κτισθῆ τὰ τείχη τῆς πόλεως μου, καὶ η πόλις αὐτὴ θέλει ὄνοματθῆ Θώμη.»

Άφοι δὲ τὰ τείχη ταῦτα ἡγέρθησαν καὶ ὁ περίβολος αὐτῶν περιέλαβε τὸν ἀναγκαῖον πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἀριθμὸν οἰκιῶν, συνήρθοισεν ὁ Θώμιλος πάντας τοὺς κατοίκους, εὐχαριστημένος ὃν ὅτι ἐξελέχθη ὡς διδηγὸς τῆς ἀποικίας, καὶ ὅτι ἐδωκε τὸ ἴδιον ὄνοματος τὴν νέαν πόλιν.

Σκοπὸν προθέμενος νὰ συμβουλευθῇ τὸν λαὸν περὶ τοῦ σχήματος τῆς κυβερνήσεως, ἐπρότεινε τρία εἰδὸν κυβερνήσεως· τὴν μοναρχίαν εἴτε τὴν κυβέρνησιν τοῦ ἐνὸς, τὴν διλιγαρχίαν εἴτε τὴν κυβέρνησιν πολλῶν ἀρχόντων, καὶ τὴν δημοκρατίαν εἴτε τὴν κυβέρνησιν τοῦ λαοῦ περὶ ἑαυτοῦ δὲ διεκήρυξεν ὅτι οἰκαδήποτε μορφὴ γεννὴ παραδεκτὴ, οὗτος θέλει ὑποβοληθῆ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ λαοῦ μὴ ἀρνούμενος νὰ κυβερνήσῃ καὶ νὰ μπακούσῃ.

Ο λαός, διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀπήντησεν ὅτι ἔθελεν ὑπολούθηση τὴν κυβέρνησιν τῶν προήγονων του, ήτις εἶχεν ἀποκατατέθησει αὐτοὺς εὐδαίμονας, καὶ ὅτι ψηφίσας ὑπὲρ τῆς βασιλείας, οὐδένας ἄλλον ἔθελεν ἄξιον τοῦ θρόνου εἰμὴ τὸν Θώμιλον, ἔνεκα τοῦ εἰς τὰς φλέβας του διατρέχοντος βασιλικοῦ αἷματος, καὶ προσέτι ἔνεκα τῆς ἀνδρίας ἦν ἔθελεν ἀρρένας στιγμῆς ἐγκατέλιπον τὴν Ἀλβίνην.

Ο Θώμιλος ἀπήντησεν ὅτι δέν θα ἐδέχετο τοικύτην τιμὴν, εἰμὴ ἀφοῦ οἱ θεοὶ θήσειν ἐπικυρώ-

εις αὐτὴν ἐπομένως μετὰ τὴν ὁμοφωνον ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπιδοκιμασίαν, ὡρισέντες ἡμέραν δύος συμβουλευθέσι τοὺς οἰωνούς· κατὰ τὴν ἡμέραν ταῦτην ἔξῆλθε τῆς σκηνῆς του λίαν πρωΐ, καὶ ἀφοῦ ἔσφαξε τὰ ἱερεῖα ἀπηύθυνε δέησιν τοῖς προστάταις θεοῖς ὅπως τῷ ὑποδείξωσι, διὰ τίνος εὐνοϊκοῦ σημείου, ἢν ἡ θέλησις των ἥτο μὲν δεχθῇ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα· κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν, κεραυνὸς ἀπὸ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά διημέλακε τὸν οὐρανὸν, ὃ δὲ Ῥωμῦλος ἐκλεγθεὶς πάρα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπιδοκιμασθεὶς παρὰ τῶν θεῶν, ὄντος τοῦ βασιλεὺς τῆς Ρώμης.

Ἀπαριθμήσας τότε τὸν λαὸν τού, ἡ μᾶλλον τὸν στρατὸν, εὑρὼν περὶ αὐτὸν τρεῖς χιλιάδας ἀνδρας πεζοὺς καὶ τριακοσίους ἵππεis.

Τοιοῦτος ἦν ὁ πυρὸν τοῦ Ῥωματικοῦ λαοῦ.

Διήρεσε δ' αὐτὸν εἰς τρία σώματα ἀτινα ἐκάλεσε φυλὰς, καὶ ἐδώκεν αὐταῖς τρεῖς ἀρχηγοὺς, οὓς ἐκάλεσε τριβούνους εἴτα ὑποδιήρεσε τὰς τρεῖς αὐτὰς φυλὰς εἰς τριάκοντα ἕτερα σώματα, οὐκέτιας φρατρίας, καὶ ἐδώκεν αὐταῖς ἀρχηγοὺς οὓς ἐκάλεσε κουρίωνας, τέλος ὑποδιήρεσεν ἐκ νέου ἐκάστην φρατρίαν εἰς δέκα σώματα ἀτινα ἐκάλεσε δεκαρχίας, καὶ ἐδώκεν αὐταῖς ἀρχηγοὺς οὓς ἐκάλεσε δεκουρίωνας.

Τὸ πηρήχον ἄρχ τρεῖς τριάκοντα, τριάκοντα κουρίωνας καὶ τριακόσιοι δεκουρίωνες.

Ἄφοῦ ἐλήξεν ἡ διαιρεσίς τῶν ἀνδρῶν, ἐπεχειρήσε τὴν διανομὴν τῶν γαιῶν, ἀς διήρεσεν εἰς τριάκοντα ἵσκ μέρη, ἀφήσας κατὰ μέρος τὸ τοῖς θεοῖς καὶ τῇ δημοκρατίᾳ ἀνῆκον.

Εἶτα, γενομένου τοῦ μερισμοῦ τῶν τε ἀνδρῶν καὶ γαιῶν, ὁ Ῥωμῦλος ἐνησχολήθη εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἔργων καὶ τῶν τιμῶν ἐκλέξας δὲ τοὺς ἀνδρειοτέρους καὶ τοὺς μᾶλλον ἐμβαθύνοντας εἰς τοὺς σκοπούς του, ἐκάλεσεν αὐτοὺς πατρικίους, οἱ λοιποὶ ὄντος στολὴν πλήσσοντες.

Ίδού δὲ όποιά τινα ἤσαν τὰ καθήκοντα ἐκάσου.

Οἱ βασιλεὺς ἐπερύλαξε δι' ἔκυτὸν τὸ ὑπέρτατον τοῦ ἱερεῶς ἀξίωμα, τὴν φιλακὴν τῶν νόμων καὶ τῶν ἔθιμων τοῦ τόπου, τὴν μέριμναν τοῦ ν' ἀγρυπνῆ ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τοῦ φυσικοῦ καὶ πολιτικοῦ δικαίου, τὴν σύνταξιν τῶν συνθηκῶν καὶ συμβάσεως, τὴν ἐκδίκασιν τῶν μεγάλων ἐγκλημάτων, τὴν ἔξουσίαν τοῦ συγκαλεῖν εἰς ἐκκλησίαν τὸν λαὸν, καὶ τοῦ συγκαλεῖν τὴν Γερουσίαν νὰ ἐκφέρῃ πρῶτος τὴν γνώμην του, νὰ ἀποφασίσῃ κατὰ τὴν πλειοψηφίαν καὶ ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις, καὶ τέλος τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ

καὶ τὴν ὑπερτάτην ἔξουσίαν ἐν καιρῷ πολέμου· συνήγον ὅθεν εἰς ἔκυτὸν τὴν τε θρησκευτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἔξουσίαν, ὡς ἐπίσης τὴν τε νομοθετικὴν καὶ ἐκτελεστικὴν δύναμιν.

Ο γαλακτουργοῦθεις ὑπὸ τῆς λυκαίνης, ἔλαβεν, ὡς ἔκκαστος βλέπει τὴν μερίδαν τοῦ λεοντοῦ.

Οἱ πατρίκιοι ἐφρόντιζον περὶ τῆς λατρείας τῶν θεῶν, διένεμον τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἐθοήσουν τὸν βασιλέα εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους.

Οἱ πληθεῖς εἶχον ἀνελάθει ἔργα ἀπαιτούντα διλγωτέραν ἐκανότητα καὶ ἐλιγωτρα πλούτην οἱ μὴ ἀνελάθόντες οὐδὲν ὑπούργημα, καὶ οὐτοὶ ἤσαν οἱ περισσότεροι, ἐπεδόθησαν εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν βοσκήσιν τῶν ποιμένων καὶ εἰς τὴν ἔξασησιν τῶν τεχνῶν.

Ο πατρίκιοι συνεκαλουντο ὑπὸ τῶν κηρύκων, οἱ δὲ πληθεῖς συνηθροίζοντο εἰς τὸν ἥχον τῆς σάλπιγγος.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ βάσις τοῦ τῆς Ῥώμης πολιτεύματος. Τῆς ἴσορροπίας τῶν δυνάμεων, οὕτω πως κατακυρωθείστης ἀναμέσον τῶν τριῶν πολιτικῶν σωμάτων, καὶ ἐννοήσαντος ἐκάστου τὴν ἴσχυν του, τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματά του, ὁ Ῥωμῦλος ἐνησχολήθη πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ βασιλείου καὶ τῶν ὑπηκόων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξέδωκε τρεῖς νόμους.

Διὰ τοῦ πρώτου ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς γονεῖς νὰ φονεύσωται τὰ τέκνα των πρὶν ἡ συμπληρωθῇ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐξαιρουμένων τῶν γεννωμένων πηρῶν καὶ τεράτων· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὰ ἔφερον ἐνώπιον πέντε γειτόνων, καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν ἐθανάτωναν αὐτὰ ἢ τὰ ἄφιναν εἰς τὴν ζωήν.

Διὰ τοῦ δευτέρου ἔχορηγετο ἀσύλον πρὸς τοὺς κατὰ τῶν κυβερνήσεών των δυσαρεστουμένους λαούς. Ἀναμέσον τῆς πρωτευούσης καὶ τῆς ἀκροπόλεως ἐπεκτείνετο πολύφυλον δάσος δρυῶν· ὁ Ῥωμῦλος καθηγήσας τὸ δάσος τοῦτο, ἔκτισεν ἐντὸς νεὸν, καὶ ὡρισέντες αὐτὸν ὡς τόπον ἀσύλου διὰ πάντα ἐλεύθερον.

Διὰ τρίτου νόμου ἀπηγορεύετο ἡ σφαγὴ τῆς νεολαίας τῶν ἡττωμένων πόλεων, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν, πρὸς δὲ ἐμποδίζετο νὰ μένωσι γέρσαι αἱ κατακτηθεῖσαι γαῖαι ἐπεβάλλετο δὲ δι' αὐτοῦ νὰ κηρύττεται ἡ κατακτηθεῖσα χώρα ἀποικία ῥωμαϊκή, καὶ ὡς τοιαύτη, νὰ ἀπολαμβάνη μέρος τῶν πλεονεκτημάτων ἀτινα ἔχαιρον οἱ Ῥωμαῖοι πολίται.

(ἔπειται συνέχεια)